

ция, то дѣйствията въ тѣхъ имали за цѣль прѣимущество вземанието и защитата на крѣпоститѣ. Въ това отношение характера на войните въ Нидерландия въ този периодъ билъ сѫщия, каквъто и въ прѣдшествувавшия; а въ войните както на австрийцитѣ, тѣй и на русситѣ, съ турцитѣ, крѣпоститѣ, по самото свойство на тѣзи войни, играли всѣкога важна роля, а обсадата и отбраната имъ били едни отъ най главните военни дѣйствия. Войните съ турцитѣ изобилствуvalи съ обсади, но били по рѣшителни у русситѣ, отколкото у австрийцитѣ, тѣй като обсадитѣ на крѣпоститѣ отъ една армия се прикривали много или малко съ рѣшителните дѣйствия на друга армия.

Прикрието на обширни пространства отъ страната или границиците на държавитѣ съ располагание на армиитѣ или на отдѣлни части отъ тѣхъ задъ естественни и искусствени прѣпятствия загубило по напрѣшната си важност. Въ замѣна на това, усиливанието на расположението и дѣйствията на войските и

армиитѣ съ помощта на мѣстността и искусно - избрани позиции ставало все по вече и по вече важно. Въ това отношение Фридрихъ и още по вече австрийцитѣ се отличавали съ особено изкуство. Укрѣпени позиции се срѣщатъ доста често, а укрѣпени лагери, напротивъ, тѣрдѣ рѣдко, само въ крайни обстоятелства. Укрѣпенитѣ линии излѣзли почти съвсѣмъ отъ употребление, но вмѣсто тѣхъ австрийцитѣ въвели кордонната система (гл. по долу § 120).

Противъ войските и армиитѣ, расположени въ укрѣпени позиции и лагери, дѣйствували прѣдпочтително съ маневриране, или пѣкъ ги блокирали, но вече не считали, както по напрѣдъ, за смѣло, трудно, почти невъзможно да се атакуватъ тѣ съ открита сила. Въ дѣйствията на Фридриха въ седмогодишната война подобни атаки се срѣщатъ доста често; — а въ войните съ поляцитѣ и турцитѣ русските войски всѣкога атакували укрѣпенитѣ позиции и лагери на едните и на другите по най рѣшителенъ начинъ и всѣкога съ пъленъ успѣхъ.

§ 118.

Съобщенията на армиитѣ съ крѣпоститѣ и военните складове, охранението имъ, дѣйствията противъ тѣхъ и маневриране.

Съобщенията на армиитѣ съ крѣпоститѣ и военните си складове, охранението на своите съобщения и дѣйствията противъ неприятелските и маневрирането придобили въ този периодъ още по голѣма важност, отколкото въ прѣдшествувавшия, която, важност, като се увеличавала постепенно, достигнала крайната степень и съставлява въ този периодъ отличителна черта въ начина на водението войната, сѫщо както въ прѣдшествувавшия периодъ такава черта била важността на крѣпоститѣ и дѣйствията, на които тѣ били прѣд-

мѣтъ и цѣль. Главната причина за увеличението важността на съобщенията билъ способа за храненето на армиитѣ, още прѣдишия, единствено отъ магазини, устройвани въ тила на армиитѣ. Този способъ за хранене и необходимостта да се охраняватъ съобщенията на армиитѣ съ магазинитѣ извѣрдно свѣрзвали полководците въ това време, особено австрийските, въ дѣйствията имъ. По тѣзи причини дѣйствията на армиитѣ били, както по напрѣдъ, по вечето бавни и нерѣшителни, често пжти се ограничавали